

Umbótaáætlun Menntaskóla í tónlist í
kjölfarið á ytra mati sem unnið var af
Menntamálastofnunar haustið 2018

Menntaskóli í tónlist

Þróunaráætlun

Freyja Gunnlaugsdóttir

Inngangur

Menntaskóli í tónlist er nýr framhaldsskóli sem tók til starfa árið 2017. Í apríl 2016 samþykkti þáverandi ríkisstjórn tillögu mennta- og menningarmálaráðherra um að stofnaður yrði sérstakur framhaldsskóli í tónlist, sem ætti að bjóða upp á framhaldsskólanám með sérstaka áherslu á hljóðfæraleik og söng og ættu nemendur að geta lokið stúdentsprófi frá skólanum með aðaláherslu á tónlist. Gert var ráð fyrir að gera samning um kennslu allt að 200 nemenda og þjóna nemendum af landinu öllu. Í framhaldinu var auglýst eftir aðilum til að stofna og reka framhaldsskóla í tónlist og niðurstaðan var sú að tilboði Tónlistarskólans í Reykjavík og Tónlistarskóla FÍH var tekið og stóðu þessir tveir rótgrónu tónlistarskólar að stofnun skólans. Hann varð fyrsti skólinn til þess að hljóta viðurkenningu sem einkaskóli á framhaldsskólastigi til kennslu í tónlist og á sér sterkan faglegan bakgrunn í þeim tveim skólum sem stóðu að stofnun hans. Þetta var mikilvægt skref í að efla tónlistarmenntun á framhaldsskólastigi á Íslandi og með þessari aðgerð varð tónlistarmenntun hluti af almenna skólakerfinu.

Nú er skólinn á öðru starfsári sínu en á haustdögum 2018 fór fram ytra mat á starfsemi hans, en matið er liður í eftirliti mennta- og menningarmálaráðuneytisins með starfsemi framhaldsskóla. Það var Menntamálastofnun sem annaðist matið, nánar tlekið þau Védís Grönvold og Þórir Ólafsson sem skiluðu í framhaldinu skýrslu með niðurstöðum matsins, þar sem fjallað er um starfsemi skólans, en þar er bæði fjallað um styrkleika hans en líka settar fram hugmyndir um tækifæri til umbóta í skólastarfinu (Mennta- og menningarmálaráðuneytið, 2019). Hér verður farið yfir þessar tillögur Menntamálastofnunar um umbætur í skólastarfi og kynnt áætlun um hvernig megi hrinda þessum umbótum í framkvæmd á næstu misserum. Markmiðið með þessari skýrslu er að smíða hagnýta þróunaráætlun sem getur nýst til þess að vinna áfram að uppbyggingu skólans, umbótum í skólastarfi og mótun stefnu til framtíðar. Til grundvallar þeirri vinnu verður litið til hugmynda um faglegt lærdómssamfélag (e. *professional learning community*). Skýrsluna vann Freyja Gunnlaugsdóttir, aðstoðarskólameistari Menntaskóla í tónlist.

Ytra matið sem Menntamálastofnun vann skiptist í fimm þætti, en þeir eru stjórnun og skipulag, kennsla og námsframboð, samskipti og líðan, húsnaði og aðbúnaður og lykilárangur. Farið verður skipulega yfir hvern þessara þátta og skoðað hvernig má útfæra og framkvæma þessar tillögur um umbætur í skólastarfi með það að markmiði að styrkja

skólustarfið í heild og vinna áfram að uppbyggingu faglegs lærdómssamfélags innan skólans. Stefnt er að því að vinna þessar umbætur allar á skólaárinu 2019– 2020 og að þeim verði lokið að vori 2020. Að því loknu verður árangurinn metinn, þ.e. skoðað hvar skólinn stendur, hvernig hefur tekist til og hvernig megi halda áfram uppbyggingu skólans.

Í seinni hluta skýrslunnar verður sett fram fræðileg greinargerð þar sem færð er rök fyrir þeim aðferðum og leiðum sem farnar verða við umbótar- og uppbyggingarstarf við skólann. Jafnframt verður farið yfir hvaða matsaðferðum verður beitt við að meta árangur í umbótastarfi. Verkefnið snýr að stofnuninni í heild og er það nokkuð umfangsmikið, en í greinargerðinni verður sérstaklega lögð áhersla á þá þætti sem snúa að skólaþróun, stefnumótun og uppbyggingu skólans sem faglegs lærdómssamfélags.

Stjórnun og skipulag

Í skýrslu mennta- og menningarmálaráðuneytisins frá haustinu 2018 þar sem fjallað er um ytra mat á starfsemi Menntaskóla í tónlist var varpað ljósi á þessa styrkleika skólans en í framhaldi voru jafnframt settar fram ábendingar um hvar eru tækifæri til umbóta sem snúa að stjórnun og skipulagi (Mennta- og menningarmálaráðuneytið, 2019).

Styrkleikar

1. Menntun byggð á gróinni hefð
2. Framsækin menntastefna
3. Sterk tengsl við tónlistarlíf í landinu
4. Jafnræði nemenda til skólavistar óháð búsetu
5. Skipulag náms mótað í samráði við kennara.
6. Heildstæð skólanámskrá.
7. Vel hannaður og upplýsandi skólavefur.
8. Skólameistari nýtur trausts og aðgengi að stjórnendum er gott.
9. Metnaður og samstaða um skólaþróun.

Tækifæri til umbóta

1. Gera starfslýsingar sýnilegri.
2. Skerpa á verkaskiptingu stjórnenda í starfslýsingum.
3. Laga skipurit betur að starfsemi og réttum starfsheitum.

4. Koma reglu á útgáfu ársskýrslu.
5. Virkja nemendur og foreldra við stefnumótun.
6. Stofna skólaráð.
7. Þróa og koma á reglubundnu sjálfsmati.
8. Setja fyrirvara í skólanámskrá um það sem ekki er komið til framkvæmda.

Fyrsti og annar liður snýr að starfslýsingum starfsmanna. Stjórnendur skólans skrifuðu undir samning á grundvelli starfslýsinga þar sem verkaskipting stjórnenda kemur skýrt fram. Þessar starfslýsingar hafa þó hvorki verið birtar á vef skólans né í skólanámskrá og eru því ekki nógu sýnilegar. Enn á eftir að vinna nokkrar starfslýsingar, til dæmis starfslýsingu deildarstjóra, ritara og kennara. Til þess að bæta úr fyrstu tveimur liðunum er því nauðsynlegt að klára að vinna allar starfslýsingar og birta þær á vef skólans og í skólanámsskrá. Það er mikilvægt að starfslýsingar endurspegli það raunverulega starf sem unnið er svo að skýrt sé hver sinnir hvaða verkum og til hverra á að leita með ákveðin málefni sem snúa að skólanum. Mikilvægt er að hafa í huga við þessa vinnu að framfylgja lögum um framhaldsskóla nr. 92/2008. Þriðji liðurinn snýr að því að laga skipurit skólans sem birtist á heimasíðu og í skólanámsskrá (menton, 2019; Menntaskóli í tónlist, 2018). Þar kemur fram misræmi á starfsheitum bæði í skipuriti og í skólanámsskrá. Jafnframt vantar deildarstjóra inn í skipuritið sem tengja kennsluna og kennara við yfirstjórn skólans. Skólinn stefnir á að hafa lokið vinnu við starfslýsingar, lagfæringar og samræmingu á skipuriti og skólanámskrá fyrir upphaf skólaársins 2019–2020 og birta á vef skólans.

Fjórði liður fjallar um útgáfu ársskýrslu skólans en eitt af skilyrðum fyrir viðurkenningu einkaskóla á framhaldsskólastigi er að skólarnir sendi Menntamálastofnun árlega skýrslu um starfsemi skólans. Útgáfa ársskýrslu MÍT er ekki komin í fastan farveg og skólinn þarf að koma sér upp sniðmáti fyrir ársskýrslu og koma reglu á útgáfu hennar. Stefnt er að því að hafa lokið hvoru tveggja fyrir árslok 2019. Í ársskýrslu kemur fram nákvæmt yfirlit um skólaárið og starfsemi skólans á því tímabili. Skólameistari, aðstoðarskólameistarar og áfangastjóri munu vinna að útgáfu ársskýrslu og að því að koma reglu á sniðmát og útgáfu skýrslunnar.

Fimmti liður snýr að því að virkja nemendur og foreldra við stefnumótun í skólastarfi. Enn sem komið er hafa þessir hópar ekki komið mikið að stefnumótun skólans þó að stjórnendur skólans hafi reynt eftir fremsta megni að koma til móts við góðar hugmyndir frá nemendum.

Til dæmis var glæsileg söngleikjasýning í Háskólabíó þann 6. apríl síðastliðinn, þar sem fram komu 80 nemendur skólans, sprottin upp af hugmyndum nemenda. Skólinn hefur í hyggju að virkja nemendur og foreldra enn meira í stefnumótunarvinnu bæði með því að halda opna fundi með hugmyndavinnu um hvað megi betur fara í skólastarfinu. Þar verður óskað eftir og unnið áfram með góðar hugmyndir og að skólaþróun. Jafnframt stefnir skólinn að því að stofna foreldrafélag sem gæti komið að stefnumótun og skólaþróun.

Í sjötta lið er lagt til að stofnað verði skólaráð við MÍT en í 7. grein laga um framhaldsskóla (nr. 92/2008) segir: „Skólaráð skal vera skólameistara til samráðs og aðstoðar.“ Enn hefur ekki verið stofnað skólaráð við MÍT en stefnt er að því að kjósa í slíkt ráð við upphaf næsta skólaárs. Þar munu sitja fulltrúar nemenda og kennara auk skólastjórnenda. Skólaráð mun fjalla um starfsáætlun skólans, skólareglur, umgengnishætti og fleira sem snýr að starfsemi skólans og veita skólameistara ráðgjöf og stuðning.

Í áttunda lið er mælt til þess að komið verði á reglubundnu sjálfsmati. Í skólanámsskrá er fjallað um sjálfsmat og sett fram áætlun um það. Þar segir að „tilgangur sjálfsmats sé að stuðla að framgangi markmiða skóla, meta árangur og stuðla að umbótum. Sjálfsmatið skal ná til skólastarfsins í heild, kennslu, stjórnunar, rekstrar, samskipta og annara þátta.“ Þar kemur jafnframt fram að skólameistari hafi umsjón með sjálfsmati og að honum sé heimilt að skipa nefnd kennara sem hafi það hlutverk að vinna sjálfsmatskýrslu (Menntaskóli í tónlist, 2018). Í skólanámsskrá varlagður grunnur að hugmyndafræði sjálfsmatsins en framkvæmdin er ennþá á byrjunarreit þó að skref hafi verið tekin á yfirstandandi skólaári til að hefja sjálfsmat, líkt og að leggja kennslukönnun fyrir nemendur og fleira. Það skal taka fram að skólinn er aðeins á öðru starfsári og því er sjálfsmatið ennþá í mótun. Stefnt er að því að skipa nefnd frá hausti 2019 til þess að útfæra og framkvæma sjálfsmat skólans og vinna sjálfsmatskýrslu. Við sjálfsmatið er stefnt að því að notast við líkan sem Gruskey Roy og Frank settu fram árið 2014 þar sem skipulega er lagt mat á ýmsa þætti skólastarfsins og hversu vel hefur tekist til (Gruskey, Roy og Frank, 2014).

Í síðasta lið ábendinganna er bent á að skynsamlegt sé að setja fyrirvara í skólanámsskrá um þau atriði sem enn eru ekki komin til framkvæmda og verður það að sjálfsögðu gert, því að skólastarfið er enn í mótun.

Kennsla og námsframboð

Í skýrslu mennta- og menningarmálaráðuneytisins um ytra mat á starfsemi Menntaskóla í tónlist var jafnframt fjallað um kennslu og námsframboð og settar fram nokkrar ábendingar um umbætur (Mennta- og menningarmálaráðuneyti, 2019).

Styrkleikar

1. Kennarar áhugasamir um að byggja upp góða kennslu í nýjum skóla
2. Einstaklingsmiðuð kennsla sem mætir þörfum nemenda
3. Kennarar með sérþekkingu á því hljóðfæri sem þeir kenna á
4. Áhugasamir nemendur

Tækifæri til umbóta

1. Koma á áætlun um endurmenntun/símenntun kennara
2. Samræma notkun kennara á INNU
3. Kennslufræðimenntun kennara er ekki í samræmi við lög þar að lútandi
4. Í upphafi annar geri nemendur og kennarar skriflega kennsluáætlun fyrir einkatíma
5. Kennsluáætlanir þurfa að liggja fyrir í öllum áföngum
6. Frekari samþætting klassíska og rytmíska námsins
7. Koma á markvissri vinnu meðal kennara og nemenda tengda kennsluháttum.

Fyrsta atriðið á þessum lista varðar endurmenntun/símenntun kennara og er skólinn hvattur til þess að koma sér upp símenntunaráætlun. Skólinn hefur ekki birt stefnu um endurmenntun kennara en hefur þó eftir fremsta megni reynt að koma til móts við kennara sem vilja sækja sér endurmenntun. Hér er lykilatriði að stuðla að lærdómsmenningu innan skólans, en það á bæði við um kennara, nemendur og stjórnendur. Hvað kennarana varðar er mikilvægt að þeir vinni saman að því að efla námið með hagsmuni nemenda að leiðarljósi og reyni sífellt að bæta kennsluhætti sína og þekkingu. Hvað stjórnendur áhrærir er mikilvægt að þeir veiti skólasamfélaginu faglega forystu og styðji við endurmenntun og símenntun kennara. Í því efni er bæði mikilvægt að kennarar haldi sér við og sækji sér aukna menntun á sínu sérsviði, en líka að þeir sækji sér aukna menntun á sviði menntunar- og kennslufræða (Fullan, 2016; Bolam o.fl., 2005; Murrey, 2014). Skólinn stefnir að því að móta endurmenntun/símenntunaráætlun þar sem bæði verður horft til þess að hann bjóði upp á áhugaverð námskeið og fyrirlestra þar sem kennarar geta lært saman og unnið að

uppbyggingu skólann. Jafnframt er mikilvægt að kennarar séu hvattir og studdir til þess að sækja sér aukna menntun á sínu sérfræðisviði utan stofnunarinnar og að þeir geti sótt til þess styrki úr starfsmenntunarsjóði FÍH.

Annar liðurinn snýr að notkun kennara á INNU en skólinn tók kennslukerfið til notkunar í fyrra. Nokkuð hefur borið á því að kennarar hafi enn ekki tileinkað sér kerfið og hvernig megi nota það. Það kemur að einhverju leyti niður á skipulagi skólans og veldur nemendum óþægindum. Enn eru ónýttir margir möguleikar kerfisins hvað varðar skipulag náms, verkefni og samskipti nemenda og kennara. Stefnt er að því að styðja kennara enn frekar til þess að ná tókum á kerfinu og halda stutt námskeið um notkun þess í haust. Nú er fyrst og fremst nýttur stjórnendahluti Innu en stefnt er að því að taka kennslukerfið í notkun á næsta ári.

Þriðji liðurinn fjallar um að kennslufræðimenntun kennara sé nokkuð ábótavant og raunar ekki í samræmi við lög (nr. 87/2008) um menntun og ráðningu kennara. Margir kennarar falla þó undir ákvæði sem heimila að ráðnir séu sérfræðingar til kennslu í allt að 240 mínútur á viku. Hafa verður í huga að skólinn er aðeins á öðru starfsári og ennþá starfa margir kennarar á undanþágu hvað þetta atriði varðar. Kennarar við skólann hafa nokkra sérstöðu að því leyti að þeir eru nær allir starfandi tónlistarmenn og menntunarhlutfall kennara er hátt, þótt sumir hafi ekki formlega kennaramenntun að baki. Skólinn stefnir að því að taka þetta atriði upp við mennta- og menningarmálaráðuneytið en jafnframt að hvetja kennara skólans til þess að sækja sér aukna menntun í kennslufræði og veita þeim stuðning og ráðgjöf hvað þetta atriði varðar. Skólinn mun enn fremur leitast við að koma til móts við kennara og veita þeim svigrúm til þess að sækja sér aukna menntun. Í framhaldi af þessu er bent á að samkvæmt 13. grein laga um framhaldsskóla (nr. 92/2008) er ráðherra heimilt að „víkja frá menntunarkröfum kennara í skólum sem hljóta viðurkenningu skv. 12 grein, enda sé þá ekki um að ræða nám sem byggist á aðalnámskrá framhaldsskóla heldur sérhæft starfsmiðað nám“. Menntaskóli í tónlist fellur undir þetta ákvæði laganna.

Fjórði liður fjallar um að kennarar og nemendur geri skriflega kennsluáætlun fyrir einnkatíma. Hljóðfærakennsla er sérstök að því leyti að hún fer að miklu leyti fram í einkatímum og námið er að stórum hluta lagað að þörfum hvers og eins nemanda. Það hefur ekki tíðkast að kennarar geri námsáætlun fyrir hvern nemanda fyrir sig, en þessi tillaga gæti verið mjög gagnleg og mun skólinn kalla eftir þess konar áætlunum í byrjun haustannar 2019.

Þá munu nemandi og kennari vinna saman að því að gera raunhæfa áætlun fyrir önnina þar sem fram kemur hvaða verk verða unnin og að hvaða áfanga, tónleikum og prófum er stefnt.

Í fimmta lið er fjallað um að kennsluáætlanir þurfi að liggja fyrir í öllum áföngum og hefur skólinn nú þegar komið á þeirri reglu að kennarar skili inn kennsluáætlun í öllum bóklegum áföngum skólans. Á næsta ári verður gerð sú krafa að hljóðfærakennarar skili einnig inn kennsluáætlun.

Sjötti liðurinn snýr að samþættingu klassíska og rytmíska námsins. Í skólanum er annars vegar starfrækt rytmísk deild og hins vegar klassísk deild en námsmat er töluvert ólíkt milli þessara deilda. Nú þegar hefur hópur kennara við skólann skoðað sérstaklega námsmat og einkunnir en ennþá er nokkuð ósamræmi milli deilda í því hvernig námsmatið fer fram. Unnið verður áfram að því að samræma námsmat milli deilda til að bæta kennsluhætti, skólastarf og auka jafnræði í skólastarfi og námsmati.

Sjöundi liður ábendinganna fjallar um að koma á markvissri vinnu milli kennara og nemenda tengda kennsluháttum. Þetta atriði er mikilvægt og stefnir skólinn að því að ráðast í vinnu með kennurum og nemendum til að vinna að bættum kennsluháttum og skólabrag. Í því samhengi væri áhugavert að skoða hvernig megi vinna að því að koma á faglegu lærdómssamfélagi, þar sem ríkir jákvæð lærdómsmenning meðal nemenda og kennara (Anna Kristín Sigurðardóttir, 2013; Hargraves og Fullan, 2012). Skólinn byggir á grunni skólanna tveggja sem stóðu að stofnun hans og margir áfanganna hafa tekið litlum breytingum í langan tíma þrátt fyrir stórar kerfisbreytingar og þá staðreynd að nú starfi skólinn sem framhaldsskóli. Stefnt er að því að skoða fræðigreinar heildstætt, bæði hvern áfanga fyrir sig og skólann í heild sinni og vinna saman að því með hópi kennara að yfirfara áfangana, skoða hvað má betur fara og uppfæra áfangana samkvæmt því. Þar er mikilvægt að hafa í huga að skólinn starfar á framhaldsskólastigi og áfangarnir verða að taka mið af því. Í einhverjum áföngum er ennþá verið að kenna efni sem alla jafna er kennt á háskólastigi í tónlist. Það er líka mikilvægt að hlusta á nemendurna, hvað þau vildu bæta og hvaða hugmyndir þau hafa um námið. Stefnt er að því að nemendur komi í auknum mæli að stefnumótun skólans (Fullan, 2016; Mennta- og menningarmálaráðuneytið, 2011). Hvað fræðigreinar varðar er mikilvægt að hugsa um hagnýtt gildi þeirra, að þær nýtist þeim í hljóðfæra- og söngnámi og veiti þeim dýpri þekkingu á þeirri tónlist sem þau iðka.

Samskipti og líðan

Í skýrslu mennta- og menningarmálaráðuneytisins um ytra mat á starfsemi Menntaskóla í tónlist var kafli um samskipti og líðan nemenda og þar voru einnig settar fram hugmyndir um tækifæri til umbóta (Mennta- og menningarmálaráðuneytið, 2019).

Styrkleikar

1. Nemendur sem rætt var við voru ánægðir í skólanum
2. Nemendum gengur vel að tengja námið í MÍT bóknáminu í MH
3. Aukið samráð við nemendur styrkir mótun skólastarfsins

Tækifæri til umbóta

1. Marka stefnu um uppeldisstarf og velferð nemenda með hliðsjón af sérstöðu skólans
2. Fylgjast reglulega og markvisst með líðan nemenda
3. Skoða hvort ástæða er til að styðja betur nemendur sem glíma við kvíða
4. Koma á föstu samstarf við foreldra

Í fyrsta lið er hvatt til þess að skólinn marki sér stefnu um uppeldisstarf og velferð nemenda með hliðsjón af sérstöðu skólans. Skólinn sérhæfir sig í tónlistarkennslu og það er rétt sem kemur fram í skýrslu ráðuneytisins að hann sameinar vissulega oft nám og áhugamál nemenda. Það er einnig staðreynd að tónlistarnemendur eru oft undir miklu álagi, til þeirra eru gerðar þó nokkrar kröfur um árangur og þeir þurfa að takast á við sviðskrekk sem fylgir þeim fjölmörgu tónleikum sem skólinn stendur fyrir. Jafnframt fylgir tónlistarnámi alltaf ákveðið samkeppnisumhverfi sem er mikilvægt að vera meðvitaður um og vinna með á jakvæðan hátt. Það er sjálfsagður partur af tónlistarnámi að takast á við þessar áskoranir og læra að koma fram, en á sama tíma er mjög mikilvægt að skólinn fylgist markvisst með líðan nemenda, eins og kemur fram í öðrum lið ábendinganna. Á næsta starfsári verður kennd lífsleikni við skólann þar sem sérstaklega verður lögð áhersla á þau atriði sem snúa að líðan nemenda og því sem snýr að tónlistariðkun og -flutningi. Jafnframt er stefnt að því að styrkja námsráðgjöf við skólann og að nemendur geti leitað sér sálfræðiþjónustu ef þörf er á frá og með næsta starfsári. Sem fyrr segir stefnt að því að stofna foreldrafélag til þess að stuðla að opinni og virkri umræðu við foreldra um hvað megi betur fara í skólastarfinu og hvernig megi hlúa sem best að velferð og líðan nemenda.

Húsnæði og aðbúnaður

Húsnæði og aðbúnaður skólans var einnig til umfjöllunar í skýrslunni og þar voru settir fram bæði styrkleikar og tækifæri til umbóta (Mennta- og menningarmálaráðuneytið, 2019).

Styrkleikar

1. Hljóðfærakostur til kennslu bæði klassískrar og rytmískrar tónlistar
2. Góð aðstaða og tæknileg umgjörð til rytmískrar kennslu
3. Vel útbúið og bjart bókasafn í Skipholti
4. Húsnæði skólans opið nemendum til æfinga
5. Góð umgengni á báðum stöðum

Tækifæri til umbóta

1. Sameina alla starfsemi undir sama þaki
2. Bæta hljóðeinangrun í Skipholti

Nú starfar MÍT á tveimur stöðum, í Rauðagerði 27 þar sem rytmíska deildin er til húsa og í Skipholti 33 þar sem klassíska deildin og bróðurpartur skrifstofunnar er til húsa. Það að skólinn sé starfræktur á tveimur stöðum hefur í för með sér nokkurt óhagræði fyrir nemendurna sem þurfa að koma sér á milli staða, því margir sækja áfanga í báðum deildum skólans. Því til viðbótar kemur að nemendur stúdentsbrautanna sækja nám í bóklegum greinum í Menntaskólanum við Hamrahlíð. Það getur því komið fyrir að nemendur þurfa að mæta á þrjá staði á sama degi. Allt frá upphafi var stefnt að því að skólinn myndi sameinast undir einu þaki sem fyrst. Skólinn hefur gert greiningu á rýmispörf sem og látið hana drög að útfærslu á hentugri skólabyggingu. Hann mun vinna áfram að því að þetta geti orðið að veruleika í samstarfi við ríki og borg og mun það styrkja samlegð menntunar í ólíkum tónlistargreinum enn frekar að kennsla þeirra fari fram undir sama þaki. Hljóðeinangrun í húsnæðinu í Skipholti er ábótavant og leitað verður leiða sem fyrst til að einangra stofurnar betur þangað til skólinn flytur í hentugra húsnæði.

Lykilárangur

MÍT hefur það að markmiði að undirbúa nemendur á sem bestan hátt undir háskólanám í tónlist og veita þeim staðgóða tónlistarmenntun sem nýtist þeim vel, sama hvað þeir taka sér fyrir hendur. Skólinn leggur sérstaka áherslu á samleik og samvinnu nemenda og leggur sérstaka áherslu á að stuðla að jafnrétti til tónlistarnáms óháð efnahag og búsetu (Menntaskóli í tónlist, 2018). Eins og kemur fram í skýrslu ráðuneytisins um ytra mat er námið í eðli sínu sérnám fyrir úrvalsnemendur í tónlist og nýtur skólinn þó nokkurrar sérstöðu í hinu almenna framhaldsskólaumhverfi. Stofnun skólans markaði nýtt upphaf í tónlistarmenntun á Íslandi þó að skólarnir sem stóðu að stofnun MÍT eigi sér langa sögu. Í skýrslunni um ytra mat var ekki gerð frekari greining á lykilárangri skólans þar sem hann hafði einungis starfað í eitt starfsár þegar skýrslan var gerð. Því voru ekki settar fram frekari ábendingar um tækifæri til umbóta í skólastarfinu (Mennta- og menningarmálaráðuneytið, 2019; menton, 2019).

Greinargerð

Í seinni hluta skýrslunnar er sett fram fræðileg greinargerð þar sem færð eru rök fyrir þeim aðferðum og leiðum sem farnar verða við umbótar- og uppbyggingarstarf við skólann. Í köflunum hér á undan var farið yfir þær tillögur til umbóta sem mennta- og menningarmálaráðuneytið setti fram í skýrslu um ytra mat á Menntaskóla í tónlist sem unnin var á haustönn 2018. Í henni var leitast við að ná yfir skólastarfið í heild, greina styrkleika þess og koma með ábendingar um umbætur (Mennta- og menningarmálaráðuneytið, 2018). Hér hefur verið farið yfir hvernig skólinn hyggst bregðast við þessum ábendingum til að bæta starf hans í heild og vinna áfram að uppbyggingu Menntaskóla í tónlist. Skólinn stefnir að því að vinna að áframhaldandi uppbyggingu faglegs lærdómssamfélags (e. *professional learning community*) og í þessari greinargerð verður tekið mið af því. Þar sem umbæturnar og aðgerðirnar sem farið er yfir hér á undan ná yfir býsna breitt svið, þ.e. yfir skólastarfið í heild, verður í greinargerðinni lögð áhersla á þá þætti sem snúa sérstaklega að skólaþróun, stefnumótun og uppbyggingu skólans sem faglegs lærdómssamfélags. Við þá umfjöllun er sérstaklega litið til þess hvernig breytingar og vinna að úrbótum skilar sér inn í sjálft skólastarfið og kennsluna með hagsmuni nemenda að leiðarljósi. Minna verður fjallað um þau atriði sem snúa að nákvæmari upplýsingagjöf, umbótum á vefsíðu skólans, tölvukerfi, húsnæði og slíkum þáttum. Fyrst verður sett fram stutt fræðileg umfjöllun um faglegt lærdómssamfélag og í framhaldinu farið yfir hvern þátt sem tekinn var fyrir í ytra mati Menntaskóla í tónlist og færð rök fyrir þeim aðferðum sem beita skal við uppbygginguna. Að lokum verður fjallað um hvernig skólinn hyggst leggja mat á árangur umbótastarfsins að því loknu.

Faglegt lærdómssamfélag

Þegar rætt er um faglegt lærdómssamfélag er átt við skólasamfélag þar sem starfsmenn og kennarar vinna vel saman og deila sameiginlegri framtíðarsýn um þróun skólastarfsins. Í árangursríku lærdómssamfélagi læra kennarar hver af öðrum og vinna stöðugt að því að bæta starfshætti sína og þekkingu. Styrking lærdómssamfélags hefur reynst árangursrík leið til að auðvelda og styrkja starfsþróun kennara, þar sem þeir læra saman með það að meginmarkmiði að bæta námið og skólaumhverfið. Í því felst að greina og meta eigin starfshætti og í framhaldinu að leita allra leiða til að bæta þá og þar með gæði námsins og

árangur nemenda. Sameiginlegt markmið þeirra verður að bæta skólann í heild sinni og veita nemendum eins góða menntun og kostur er (Hord og Hirsh, 2009; Bolam, McMahon, Stoll, Thomas og Wallace, 2005; Anna Kristín Sigurðardóttir, 2013).

Þegar stefnt er að því að vinna að umbótum á starfsemi skóla og að þróa lærdómssamfélag er mikilvægt að gera sér grein fyrir því hvert markmiðið er og hver ávinningurinn verður fyrir skólastarfið. Að þróa faglegt lærdómssamfélag innan skóla byggist á samvirkni ýmissa þátta, bæði innan og utan skólastarfsins. Lærdómssamfélag styrkir kennarana í sínu faglega starfi og þeir fá tækifæri til þess að vinna sameiginlega að því að bæta skólann. Ef vel tekst til leiðir þetta til betri skóla og hefur jákvæð áhrif á nemendur, kennara og skólastarfið í heild. (Fullan, 2016; Anna Kristín Sigurðardóttir, 2013). Það er þó ekki einfalt verk að koma á faglegu lærdómssamfélagi og algengt er að kennarar einangrist í sínu starfi og staðni í kennsluháttum. Sameiginleg framtíðarsýn og vilji til samstarfs er forsenda þess að hægt sé að breyta menningu skóla og bæta starfshætti innan hans. Mikilvægt er að hjálpa kennurum til þess að rjúfa þá einangrun sem oft myndast í starfi þeirra og skapa tækifæri fyrir þá til að endurskoða sitt starf og vinna í auknu samstarfi við aðra kennara. Teymiskennsla getur verið góð leið til þess að vinna að þessu takmarki en starfendarannsóknir hafa einnig skilað góðum árangri til þess að byggja upp lærdómssamfélag. Hvaða leið sem valin er til þess að styrkja lærdómssamfélagið er mikilvægt að missa ekki sjónar á því að það er alltaf nemandinn, nám hans, árangur og velferð sem skiptir mestu máli (Anna Kristín Sigurðardóttir, 2013).

Lærdómssamfélagið er í raun og veru ákveðin menning sem ríkir í skólastarfinu, sem hvetur kennara og starfsmenn stöðugt til að mennta sig og leita allra leiða til að bæta kennsluhætti sína og þekkingu. Í þessari skólamenningu ríkir sú sameiginlega sýn meðal kennara, starfsfólks og skólastjórnenda þau séu í stöðugri þekkingarleit með það að meginmarkmiði að styrkja og bæta nám sinna nemenda. Árangur nemenda og gæði þess náms sem þau njóta er ætíð það sem skiptir mestu máli í faglegu lærdómssamfélagi og allra leiða er leitað til þess að bæta námið. Þá er bæði leitað fanga innan skóla og utan og til þess að þesskonar hugsunarháttur sé mögulegur meðal kennara verður að fara fram ákveðin sjálfsgagnrýni og greining á því hvað megi bæta í eigin starfs- og kennsluháttum (Stoll o.fl., 2006; Fullan, 2016). Mikilvægt er að huga að því að lærdómssamfélög snúast ekki eingöngu um samvinnu og samstöðu heldur eiga þau að gefa kennurum tækifæri á að dýpka menntun sína og

skilning, og taka þátt í öguðum og skilvirkum rannsóknum sem hafa þann tilgang. Markmiðið er að hækka lærdómsviðmið, bæta árangur og dýpka þekkingu nemenda (Fullan, 2016).

Áhersla á nemandann

Kjarninn í lærdómssamfélaginu er nám nemenda og að þeir fái þá allra bestu menntun sem kostur er í þeim veruleika sem skólinn starfar í með þeim kennurum sem þar starfa. Allir starfsmenn skólanna taka þátt í lærdómssamfélaginu, það er allir sem koma að námi nemenda á einhvern hátt og stuðla að aukinni þekkingu og færni nemenda. Þar leika að sjálfsögðu kennararnir stærsta hlutverkið en það eru þeir sem eiga í beinum samskiptum við nemendur inni í kennslustofunni og bera ábyrgð á gæðum kennslunnar (Bolam, Stoll og Greenwood, 2007). Ef við spyrjum okkur hver séu meginmarkmið og tilgangur alls skólastarfs hlýtur svarið alltaf að vera hvað námið sjálft og skólavistin skilur eftir sig hjá nemendum, hvaða áhrif hún hefur á þroska þeirra og menntun. Því hlýtur lykilspurningin að vera: Hvernig undirbúum við nemendur á sem bestan hátt undir lífið og styrkjum þau sem manneskjur? Þar er bæði átt við faglegan undirbúning undir frekara nám og störf en líka að þeir geti orðið virkir þátttakendur í lýðræðissamfélagi og lifað innihaldsríku lífi. Þegar við hugsum um kjarnastarfsemi skólans og hvernig megi hlúa að henni á sem bestan hátt hljóta umbæturnar að snúast um gæði kennslunnar og að stöðugt sé verið að leita leiða til að bæta kennsluna og þar með menntun nemendanna. Lærdómssamfélagið styður við alla þessa þætti (Hord og Hirsh, 2009).

Stjórnun og skipulag

Verkaskipting og starfslýsingar

Í þróunaráætluninni sem sett var fram hér að framan kom fram að skólinn stefnir að því að klára að vinna allar starfslýsingar og birta þær í skólanámsskrá og á vef skólans fyrir upphaf skólaársins 2019–2020. Við þá vinnu verður haft í huga að starfslýsingarnar endurspegli vel þá vinnu sem unnin er og að verkaskipting stjórnenda sé skýr. Þar munu vera hafðar að leiðarljósi þær hugmyndir um framtíðarsýn sem settar eru fram í „Matstæki um þróun skólastarfs“ sem var unnin af rannsóknarstofu um þróun skólastarfs árið 2016 þar sem fram kemur að „skólastjórnendur beri meginábyrgð á skólastarfinu en líti á stjórnun sem samstarfsverkefni með áherslu á valddreifingu og þátttöku alls skólasamfélagsins“ (Menntavísindasvið Háskóla Íslands, 2016). Jafnframt verða hafðar til hliðsjónar hlutverk stjórnandans eins og þau koma fram í hugmyndum um lærdómssamfélagið en

skólastjórnendur gegna ákaflega mikilvægu hlutverki í því að skapa faglegt lærdómssamfélag innan skólanna. Skólameistari og aðrir lykilstjórnendur eiga stóran þátt í því að byggja upp góðan starfsanda og leiða skólaþróun stofnunarinnar. Sá andi leggur grunninn að menningu skólans en þar að auki þarf góðan stjórnanda sem fær fólk til liðs við sig til þess að skapa sameiginlega sýn og vinna að því markmiði að bæta skólann og lærdómssamfélagið. Hann er jafnframt mikilvæg fyrirmynd fyrir kennara og starfsmenn og gegnir mikilvægu hlutverki í að byggja brýr og stuðla að jákvæðu samstarfi ýmissa aðila (Fullan 2016).

Sterkt samband er á milli þess hvernig staðið er að stjórnun skóla og hvernig lærdómssamfélag þróast. Góðir stjórnendur leitast við að styrkja leiðtoga innan stofnunarinnar og skapa skilyrði fyrir öflugra skólaþróun. Fagleg lærdómssamfélög einkennast af því að ábyrgð og forystu er dreift á fleiri hendur og er það grunnur að skóla sem lærdómssamfélagi (Anna Kristín Sigurðardóttir, 2013). Hæfni skólastjórnanda til þess að virkja nemendur og kennara skiptir meginmáli í því að byggja upp lærdómssamfélag. Fagleg forysta er lykilatriði til að móta skólastarf sem einkennist af fagmennsku, trausti og góðri samvinnu. Líklegra er að góð fagleg forysta beri þann ávöxt að starfsmenn og kennarar nái að vinna saman að sameiginlegri sýn og hugsjón. Þá eru jafnframt meiri líkur til þess að starfsmenn og kennarar nái að þroskast og vaxa í starfi og góð lærdómsmenning ríki innan stofnunarinnar (Hargraves og Fullan, 2012).

Nemendur og foreldrar virkjaðir við stefnumótun

Í þróunaráætluninni er talað um að virkja nemendur og foreldra við stefnumótun með formlegri hætti en verið hefur. Bæði er ætlunin að stofna foreldrafélag og halda opna stefnumótunarfundi með nemendum og vinna úr þeim hugmyndum sem þar koma fram í framhaldi af því. Í „Matstæki um þróun skólastarfs“ sem Menntavísindasvið Háskóla Íslands þróaði með skóla- og frístundasviði Reykjavíkurborgar árið 2016 er dregin upp framtíðarsýn af skólastarfi sem miðað er við einstaklingsmiðað nám og samvinnu nemenda, lýðræðislegt skólastarf og lærdómssamfélag. Þar er sett fram hugmynd að jákvæðri framtíðarsýn sem skólinn ætti að vinna að hvað þetta atriði varðar: „Nemendur eru virkir þátttakendur í ákvörðunum á flestum sviðum skólastarfsins ásamt kennurum, stjórnendum og foreldrum.“ Þar er einnig fjallað um stefnumótun og að niðurstaða hennar ætti að vera „[s]kýr sýn og fá, hnitmiðuð meginmarkmið – sem allt skólasamfélagið þekkir og hefur tekið þátt í að móta“ .

Enn fremur er mikilvægt að sú sýn og meginmarkmið birtist í daglegu starfi (Menntavísindasvið, 2016). Í hugmyndum um lærdómssamfélag eru nemendur virkir þátttakendur í að móta eigið lærdómsumhverfi en það samræmist aðalnámsskrá framhaldsskólanna þar sem er fjallað um hvernig virk þátttaka nemenda í mótun skólastarfsins skipti höfuðmáli (Fullan, 2016; Mennta- og menningarmálaráðuneytið, 2011). Þeir skólar sem stefna að því að skapa faglegt lærdómssamfélag geta ekki lengur litið á nemendur sem óvirka móttakendur. Í nemendamiðuðu námi er hugað að því að taka mið af þörfum og áhuga nemenda (Fullan, 2016).

Þróun sjálfsmats

Í þróunaráætluninni kemur fram að MÍT stefni er að því að skipa nefnd um sjálfsmat haustið 2019 til þess að útfæra og framkvæma sjálfsmat skólans og vinna í þeim tilgangi sérstaka skýrslu. Í skólanámsskrá er lagður grunnur að hugmyndafræði sjálfsmats en það bíður þess enn að verða hrint í framkvæmd. Mikilvægt er að fljótlega verði lögð fram áætlun þar að lútandi (Mennta- og menningarmálaráðuneyti, 2018; Menntaskóli í tónlist, 2018). Þar er þarft að hafa í huga að fulltrúar allra hagsmunaaðila séu virkir í matsteymi og að virk samvinna og opnar samræður fari fram á milli þeirra. Þá er mikilvægt að niðurstöður matsins séu markvisst notaðar til þess að vinna að umbótastarfi í skólanum (Menntavísindasvið, 2016). Við sjálfsmatið er stefnt að því að notast við líkan sem Gruskey, Roy og Frank settu fram árið 2014, nefnt „Five levels of professional learning evaluation“, þar sem skipulega er lagt mat á ýmsa þætti skólastarfsins og hversu vel hefur tekist til við að leggja rækt við þá. Líkanið getur reynst mjög gagnlegt þegar kemur að því að skipuleggja matið og hjálpar okkur að ná yfirsýn yfir þá þætti sem meta á, ekki síst hvernig matið mun nýtast við umbætur í skólastarfi (Gruskey, Roy og Frank, 2014). Við gerð matsins er mikilvægt að velja vel hvaða spurningar eigi að leggja fyrir, en því skýrari og afmarkaðri sem þær eru, því líklegra er að við þeim fáist greinargóð svör. Í framhaldi af því er mikilvægt að gæta þess að upplýsingarnar sem aflað er veiti svör við þeim spurningum sem leita á svara við. Þegar gagna hefur verið aflað er mikilvægt að taka saman niðurstöðurnar og spyrja sig hvað þær segja okkur í raun. Stefnt er að því að sem hluti af innra mati skólans verði notaður matskvarði sem Stoll og félagar (2006) settu fram til að leggja mat á stöðu lærdómssamfélagsins, en hann getur nýst sem tæki til að hvetja til umræðna, opna nýjar leiðir og leggja mat á stykleika og veikleika stofnana (Stoll ofl. 2006).

Í framhaldi af því er svo hægt að gera aðgerðaáætlun um breytingar með skipulögðum skrefum. Áður en lengra er haldið er jafnframt mikilvægt að skoða hvort augljóst sé að breytingarnar sem ráðast á í muni koma nemendum til góða. Á vef Mennta- og menningarmálaráðuneytisins er gátlisti um mat á skólastarfi og verður hann hafður til hliðsjónar við vinnu á innra mati (Gruskey, Roy og Frank, 2014; Mennta- og menningarmálaráðuneyti, 2019).

Kennsla og námsframboð

Endurmenntun/símenntun kennara

Það skiptir miklu máli máli að á vinnustaðnum ríki almenn lærdómsmenning og að starfsfólk og kennarar vinni saman að því að bæta gæði námsins og árangur nemendanna. Þar er brýnt að skapa starfsumhverfi þar sem kennarar eiga auðvelt með að mennta sig áfram og hafa möguleika á fjölbreyttri starfsþróun og endurmenntun. Þegar kennarar setja sér sameiginleg markmið og læra saman með það að markmiði að betrumbæta kennsluhætti í skólanum í heild virðist það skila sér vel í skólastarfinu (Fullan, 2016; Bolam o.fl., 2005; Murray, 2014). Við mótun símenntunaráætlunar er mikilvægt að hafa samráð við kennara um skipulag og inntak hennar. Eitt af hlutverkum skólastjóra er að leiða faglega starfsþróun starfsfólks sem hluta af daglegu starfi og stöðugu umbótaferli (Fullan, 2016). Ráðlegt er að hann fái til liðs við sig hóp kennara sem skoði hvernig símenntun muni nýtast best inn í skólastarfið og leiða að bættem kennsluháttum. Það er lykilatriði að skoða hvernig það skilar sér til nemendanna í bættri menntun þeirra. Það er mikilvægt að tengja starfsþróunina við daglegt starf kennara og að hún verði hluti af lærdómsmenningu stofnunarinnar. Þá verður að huga að því að fjármunir sem notaðir eru til símenntunar séu vel nýttir til að styrkja kennsluhætti þannig að það sé nemendum til hagsbóta (Murray, 2014; Fullan, 2016). Við mótun áætlunarinnar er fyrirhugað að notast við líkan Murray frá 2014 þar sem hann fjallar um aðgerðir í faglegri starfsþróun sem leiða til breytinga. Líkanið er hjálplegt til þess að vinna að þeim þáttum sem áður eru taldir upp og að skilja hvernig starfsþróunin skilar sér inn í skólastarfið. Þar er skoðað hvernig innihaldsrík starfsþróun leiðir til aukinnar þekkingar og hæfni kennara. Það leiðir til bættra kennsluhátta sem skilar sér í dýpri menntun nemenda. Þar er líka tekið fram að mikilvægt er að veita endurgjöf á hverju stigi starfsþróunarinnar, meta hana og spyrja sig hverju hún skilar inn í skólastarfið (Murray, 2014).

Kennaramenntun

Í skýrslunni um ytra mat MÍT kemur fram að þó að kennarar skólans séu almennt vel menntaðir vanti nokkuð upp á að þeir hafi hlotið menntun í kennslu- og menntunarfræðum. Í þróunaráætluninni kemur fram að kennarar verða hvattir til þess að sækja sér aukna menntun í kennslufræði og að skólastjórnendur munu reyna eftir fremsta megni að koma til móts við kennara sem hafa áhuga á að sækja sér aukna menntun með því að veita þeim svigrúm til þess meðfram starfi sínu sem kennarar. Þetta samræmist hugmyndum um lærdómssamfélagið þar sem kennarar vinna stöðugt að því að bæta starfshætti og eigin menntun. Þar er mikilvægt að skólastjórnendur sýni kennurum stuðning, hvetji þá til að sækja sér aukna menntun og gefi þeim það svigrúm sem þarf til þess (Mennta- og menningarmálaráðuneytið, 2019; Fullan, 2016).

Kennsluáætlanir einnkatíma

Í þróunaráætluninni er sett fram það markmið að kennarar vinni kennsluáætlanir yfir einkatíma í hljóðfæraleik og söng í samvinnu við nemendur. Í þeim setja nemendur, í samstarfi við kennara, sér markmið fyrir önnina og áætlun um hverjar áherslurnar ættu að vera í náminu, hvaða verk verður farið yfir og að hvaða áföngum er stefnt, t.d. áfangaprófum og tónleikum. Þetta er mjög í anda hugmynda um lærdómssafélag þar sem nemendur taka virkan þátt í að móta eigið nám og eru virkir þátttakendur í mótun skólstarfs (Fullan 2016). Við gerð kennsluáætlanana verður því tekið mið af þörfum og áhuga nemenda. Þar sem bróðurparturinn af hljóðfæra- og söngkennslunni fer fram í einkakennslu gefur það einstakt tækifæri til þess að móta nemendamiðað nám þar sem hugað er að áhugasviði, hæfileikum og námsstöðu hver og eins nemanda. Það býðir líka upp á tækifæri til að taka mið af reynslu og persónulegum hugmyndum nemandans, sem alla jafna fær of litla athygli í þróunarstarfi. Því er brýnt að nemendur setji sér markmið um nám sitt og skipulag þess í samráði við kennara og foreldra (Fullan, 2016; Menntavísindasvið, 2016). Einkakennsla í tónlist og sú nána samvinna nemanda og kennara sem þar fer fram felur í sér möguleika á námi sem er nemendamiðara en flest annað nám, en þar er lykilatriði að hlustað sé á þarfir nemendanna og að samskiptin einkennist af virðingu og umhyggju (Fullan, 2016).

Markviss vinna kennara að betri kennsluháttum

Í faglegu lærdómssamfélagi notast kennarar við kennsluaðferðir sem byggjast á niðurstöðum fræðilegra rannsókna og eru meðvitaðir um þróunina bæði í sínu fagi og í menntunarfræðum. Kennsluhættir þeirra eru ekki tilviljunum háðir heldur vel ígrundaðir og í samræmi við viðurkenndar rannsóknir. Í lærdómssamfélagi er gríðarlega mikilvægt að hafa færa kennara og starfsmenn sem eru vel menntaðir í sínu fagi og hafa þá færni og hæfileika sem þarf til þess að standa að árangursríkri starfsþróun og sameiginlega að umbótum í skólastarfi. Gæði kennslunnar og fagmennska kennarans er algjört lykilatriði til að nemendur fái staðgóða kennslu og áhugi og hæfileikar þeirra séu virkjaðir (Hargraves og Fullan, 2012). Mikil samvinna kennara og vinna við að skapa sameiginlega sýn á hvaða leiðir skuli fara að þessu markmiði skila sér á jákvæðan hátt inn í skólastarfið og þá tekst oft með sameiginlegu átaki að hækka gæðaviðmið skólans og bæta menntunina í heild. Það ýtir jafnfram undir áframhaldandi skólaþróun og kemur í veg fyrir að kennsluhættir staðni og kennarar festist í sama farinu (Bolam o.fl., 2005). Faglegt lærdómssamfélag gerir þá kröfu til kennara að þeir vinni sífellt að því að auka þekkingu sína og fagmennsku. Í því felst stöðug sjálfsgagnrýni og ósérhlífið mat á eigin vinnu og skoðun á því hvað hægt er að gera betur. Jafnframt er ætlast til þess af kennurum að þeir byggi sína vinnu á rannsóknum og gögnum. Sú hugsun að við séum einhvern tímann orðin fullnuma í okkar fagi verður að víkja fyrir sífelldri þekkingarleit og lærdómsþorsta og stöðugri þörf fyrir að gera betur. Einnig vísir sú hugmynd að við ljúkum okkar námi í eitt skipti fyrir öll fyrir hugsuninni að „svo lengi lærir sem lifir“ og við verðum stöðugt að bæta við okkur þekkingu og færni. Auðvitað er hætta á því að þrýstingur af þessu tagi fylli kennara kvíða fyrir starfinu en í raun og veru gefur faglegt lærdómssamfélag kennurum tækifæri til þess að þróa sýn og skólastefnu til framtíðar og taka þátt í að auka fagmennsku og gæði námsins (Sigrún Aðalbjarnardóttir, 2002).

Samskipti og líðan

Uppeldisstarf og velferð nemenda með hliðsjón af sérstöðu skólans

Þegar móta á stefnu um uppeldisstarf og velferð nemenda við Menntaskóla í tónlist er mikilvægt að taka mið af sérstöðu hans. Sérstaða skólans felst í tónlistarnáminu og öllu því sem því fylgir, það er meðal annars sterk tenging við áhugasvið nemenda. Bæði líkamlegt og andlegt álag getur fylgt tónlistarnámi og stefnt er að því að styrkja við bæði íkamlega,

andlega og félagslega þætti til að tryggja velferð nemenda (Mennta- og menningarmálaráðuneytið, 2011). Það er líka nokkuð sérstakt hversu breið aldursdreifing nemenda er við skólann og verður að taka mið af því við gerð stefnu um uppeldisstarf og velferð. Skólinn á eftir að koma á reglubundnu mati á líðan nemenda og stefnt er að því að það verði hluti af sjálfsmati skólans. Við matið og gerð stefnunnar verður leitað ráða hjá sérfræðingum og litið til viðurkenndra rannsókna sem og aðalnámsskrár framhaldsskóla. Um leið verða þær hugmyndir sem koma fram í aðalnámsskrá framhaldsskóla um að uppeldisstarf í skóla miði að því að nemendur verði virkir og ábyrgir þátttakendur í lýðræðissamfélagi, virði jafnrétti í samskiptum sínum og taki ábyrga afstöðu til eigin velferðar og annarra (Hargraves og Fullan, 2012; Mennta- og menningarmálaráðuneytið, 2011). Jafnframt mun stundatafla skólans verða endurskoðuð og leitast við að stytta skóladaginn hjá stúdentsbrautarnemendum, en hjá þeim er skóladagurinn oft heldur langur, en það hefur valdið þeim töluverðu óhagræði.

Aukinn stuðningur

Eins og fram kemur í umbótaáætluninni er stefnt að því að veita nemendum aukinn stuðning og ráðgjöf, en af niðurstöðum ytra matsins að dæma glíma tónlistarnemendur oft við kvíða og álag sem tengist sviðsframkomu. Nýverið hefur verið ráðinn sálfræðingur við skólann sem hefur sérþekkingu á þessu sviði og til að kenna lífsleikni þar sem lögð verður áhersla á þá þætti sem snúa að tónlistarnámi sérstaklega. Við mótun áætlunar um aukinn stuðning við nemendur verður litið til viðurkenndra rannsókna á þessu sviði og aðferða sem byggjast á niðurstöðum þeirra og verður hún unnin í samstarfi við sérfræðinga á sviðinu. Þetta samræmist hugmyndum um lærdómssafélagið og að í slíku samfélagi byggji kennarar og aðrir starfsmenn starfshætti sína á niðurstöðum viðurkenndra rannsókna (Hargraves og Fullan, 2012).

Foreldrasamstarf

Í þróunaráætluninni er nefnt að stefnt er að því að stofna foreldrafélag við skólann á næsta starfsári. Með því er ætlunin að koma á opinni og virkri samræðu við foreldra. Mikilvægt er að skólinn eigi í góðum samskiptum við þann hóp og vinni í góðu samstarfi að því að skapa heilbriggt og gott skólaumhverfi þar sem hlúð er að velferð og líðan nemenda. Við þá vinnu er mikilvægt að hafa að leiðarljósi að foreldrar séu virkir samstarfsmenn skólans við að efla jákvæðan skólabrag og bæta skipulag skólans í heild (Mennta- og

menningarmálaraðuneytið, 2019; Menntavísindasvið, 2016). Jafnframt verður hugað að því, eins og mælt er með í matstæki um þróun skólastarfs sem Rannsóknarstofa um þróun skólastarfs vann árið 2016, að samskipti við foreldra byggist á gagnkvæmri upplýsingamiðlun um líðan, nám og framfarir nemenda og að foreldrar komi að skólastarfi sem virkir þátttakendur og samstarfsmenn (Menntavísindasvið, 2016).

Mat á árangri

Til þess að leggja mat á árangur umbótastarfsins að því loknu verður gripið til tveggja líkana, annars vegar „Matstæki um þróun skólastarfs“ sem Menntavísindasvið HÍ þróaði með skóla- og frístundasviði Reykjavíkurborgar árið 2016, en það er í anda hugmynda um einstaklingsmiðað nám, lýðræðislegt skólastarf og lærdómssamfélag. Við þróun matstækisins var stuðst við niðurstöður úr ytra mati í grunnskólum Reykjavíkur en hugmyndafræðin getur jafnframt átt vel við framhaldsskóla og hjálpar okkur í MÍT að leggja mat á árangur umbótastarfsins og skoða hvað hefur tekist vel og hvað megi betur fara. Þau markmið um framtíðarsýn sem sett eru fram í matstækinu passa vel við þá hugmyndafræði um lærdómssamfélag, nemendamiðað nám og lýðræðislegt skólastarf sem Menntaskóli í tónlist vill vinna að (Menntavísindasvið Háskóla Íslands, 2016).

Hins vegar væri áhugavert að nota matslista sem Stoll og fleiri (2006) settu saman til þess að leggja mat á stöðu lærdómssamfélags en hann nefnist „Lærdómssamfélag meðal starfsmanna skólans – staðan nú og framtíðarsýn“. Anna Kristín Sigurðardóttir þýddi matslistann og staðfærði ásamt hópi skólastjórnenda í Reykjavík (Stoll o.fl., 2006). Matslistinn var settur fram sem leiðbeiningarefni fyrir skólastjórnendur við þróun lærdómssamfélags og getur verið öflugt tæki til að hvetja til umræðna og opna nýjar leiðir. Þó getur listinn líka nýst sem hluti af sjálfsmati skólans og dregið fram styrkleika og veikleika stofnanana (Stoll, 2006).

Lokaorð

Stofnun Menntaskóla í tónlist var mikilvægt skref í að styrkja framhaldsmenntun í tónlist á Íslandi og stærsta breyting sem hefur orðið í tónlistarmenntun um áratugaskeið. Skólinn byggir á gömlum grunni þeirra rótgrónu skóla sem að skólanum stóðu en samt sem áður

markaði stofnun MÍT einnig nýtt upphaf í tónlistarmenntun á Íslandi. Nú er skólinn á öðru starfsári sínu og mikil þróun og uppbyggingarstarf hefur þegar átt sér stað á þessum stutta tíma sem liðinn er frá stofnun hans. Námsframboð hefur aukist til muna og skólinn stendur fyrir ótal opinberum tónleikum á hverju starfsári. Í fyrsta sinn er tónlistarmenntun hluti af almenna skólakerfinu og nú geta nemendur útskrifast með stúdentspróf, með tónlist sem aðalnámsgrein, þar sem tónlistin vegur þyngra en hún hefur áður gert á tónlistarbrautum framhaldsskólanna. Menntaskóli í tónlist var fyrstur skóla til að hljóta viðurkenningu sem einkaskóli á framhaldsskólastigi til kennslu í tónlist. Það var mjög gagnlegt fyrir skólann að fara í gegnum ytra mat strax á öðru starfsári sínu og niðurstöður þess vísa veginn við áframhaldandi þróun skólastarfsins. Þessi þróunaráætlun leggur grunninn að þeirri vinnu sem mun fara fram á næstu misserum við að byggja upp faglegt lærdómssamfélag og veita tónlistarnemendum við MÍT bestu menntun sem kostur er. Við þá vinnu er stefnt að því að hagsmunir nemenda séu alltaf hafðir í fyrirrúmi og meginmarkmið við þróunarstarfið sé alltaf að bæta gæði námsins.

Heimildir

Anna Kristín Sigurðardóttir. (2013). Skóli sem lærdómssamfélag. Í Rúnar Sigþórsson, Rósa Eggertsdóttir og Guðmundur Heiðar Frímansson (ritstjórar), *Fagmennska í skólastarfi: Skrifað til heiðurs Trausta Þorsteinssyni* (bls. 35–53). Reykjavík: Háskólinn Akureyri og Háskólaútgáfan.

Bolam, R., McMahon, A., Stoll, L., Thomas, S. og Wallace, M. (2005). *Creating and sustaining professional learning communities*. Research Report Number 637. London: General Teaching Council for England, Department for Education and Skills.

Bolam, R., Stoll, L. og Greenwood, A. (2007). The involvement of support staff in professional learning communities. Í L. Stoll og K. S. Louis (ritstjórar), *Professional learning communities: Divergence, depth and dilemmas* (bls. 17–29). Maidenhead: Open University Press.

Fullan, M. (2016). *The new meaning of educational change*. London: Teachers College Press.

Gruskey, T. R., Roy, P. og von Frank, V. (2014). *Reach the highest standard in professional learning: Data*. California: Corwin.

Hargreaves, A. og Fullan, M. (2012). *Professional capital: Transforming teaching in every school*. New York: Teachers College Press.

Hord, S. og Hirsh, S. (2009). The principal's role in supporting learning communities. *Educational Leadership*, 66(5), 22–23.

Lög um framhaldsskóla nr. 92/2008.

Lög um menntun og ráðningu kennara og skólastjórnenda nr. 87/2008.

Mennta- og menningarmálaráðuneytið. (2011). *Aðalnámsskrá framhaldsskóla*. Reykjavík: Mennta- og menningarmálaráðuneytið.

Mennta- og menningarmálaráðuneytið. (2019). *Menntaskóli í tónlist – ytra mat á haustönn 2018*. Reykjavík: Mennta- og menningarmálaráðuneytið.

Menntaskóli í tónlist. (2018). *Skólanámsskrá*. Reykjavík: Menntaskóli í tónlist.

Menntavísindasvið Háskóla Íslands og Skóla- og frístundasvið Reykjavíkur (2016). *Matstæki um þróun skólastarfs*. Reykjavík: Menntavísindasvið Háskóla Íslands.

Menton. (n.n.). Heimasíða Menntaskóla í tónlist. Sótt 27. apríl 2019 af www.menton.is

Murray, J. (2014). Effective teacher professional learning. Í *Designing and implementing effective professional learning* (bls. 9–18). London: Corwin.

Sigrún Aðalbjarnardóttir. (2002). Í eilífri leit –virðing og fagmennska kennara. *Netla – Vef tímarit um uppeldi og menntun*. Sótt 2. mars 2019 af <http://netla.hi.is/greinar/2002/005/03/index.htm>

Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M. og Thomas, S. (2006). Professional learning communities [a review of the literature]. *Journal of educational change*, 7(4), 221–258. Sótt 3. mars 2019 af <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs10833-006-0001-8.pdf>doi:0.1007/s10833-006-0001-8